

Sygn. akt III U 374/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2019r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 września 2019r. w Suwałkach

sprawy **R. G.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie wysokości kapitału początkowego

w związku z odwołaniem R. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 1 marca 2019 r. znak (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że wysokość kapitału początkowego R. G. na dzień 1 stycznia 1999r. ustala na kwotę 126.879,72 (sto dwadzieścia sześć tysięcy osiemset siedemdziesiąt dziewięć, 72/100) złotych, przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 109,86%;

2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt III U 374/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 1.03.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz.1270 ze zm.) ponownie ustalił R. G. wartość kapitału początkowego na dzień 1.01.1999 r., przy czym wskaźnik wysokości odstawy wymiaru pozostał bez zmian.

W odwołaniu od tej decyzji, R. G. domagał się jej zmiany i uwzględnienia do wyliczenia wskaźnika podstawy wymiaru świadczenia wynagrodzenia z lat 1980-1989, jako najkorzystniejszego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

R. G. urodził się (...). Decyzją z 17.08.2018 r. przyznano wnioskodawcy emeryturę, poczynając od 1.07.2018 r., na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz.1270).

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego wnioskodawcy oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1985 r. do 31.12.1994 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 105,37 %. Uwzględniono okresy składkowe łącznie 17 lat 10 miesięcy i 2 dni oraz nieskładkowe 4 lata i 2 miesiące.

Wyrokiem tut. Sądu z 17.01.2019 r. w sprawie III U 973/18 zmieniono decyzję o ustaleniu wysokości kapitału początkowego i uwzględniono do okresów ubezpieczenia R. G., jako okres składkowy, zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...)w B. Punkt Sprzedaży Detalicznej w S. od 16.07.1983 r. do 28.02.1985 r.

W wykonaniu tego wyroku, zaskarżoną decyzją ponownie ustalono kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 r. Jego wartość wyniosła 123.650,67 zł., przy przyjęciu 19 lat 5 miesięcy i 17 dni okresów składkowych oraz 4 lat i 2 miesięcy okresów nieskładkowych. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego pozostał bez zmian – 105,37% z uwzględnieniem podstawy wymiaru składek z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj.1985-1994. Za okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...)w B. Punkt Sprzedaży Detalicznej w S. od 16.07.1983 r. do 28.02.1985 r. przyjęto zerową podstawę wymiaru składek.

Wśród dokumentów dotyczących aktywności zawodowej w okresie od 16.07.1983 r. do 28.02.1985 r. odwołujący się w sprawie III U 973/18 przedłożył przede wszystkim świadectwo pracy wystawione 22.04.1985 r. przez Przedsiębiorstwo (...) w B.. Wynika z niego, że R. G. we wskazanym okresie był zatrudniony w tym przedsiębiorstwie jako agent prowadzący w S. na warunkach zlecenia punkt sprzedaży detalicznej części zamiennych do ciągników i maszyn rolniczych (świadectwo k. 14 akt rentowych). Ze świadectwa tego wynika też, że ostatnio otrzymywał wynagrodzenie (...)miesięcznie, a umowa została rozwiązana za wypowiedzeniem ze strony przedsiębiorstwa. Świadectwo jest opatrzone pieczęcią nagłówkową przedsiębiorstwa oraz podpisane przez I. S. – Głównego Specjalistę ds. Ekonomicznych z up. Dyrektora (pieczęć imienna z nieczytelnym podpisem).

Ponadto wnioskodawca wskazywał na dokumenty złożone przez W. C. do sprawy tut. Sądu sygn. III U 117/17, z którym wspólnie prowadził punkt sprzedaży. W sprawie tej Sąd uwzględnił do ustalenia wartości kapitału początkowego W. C. okres jego zatrudnienia od 16.07.1983 r. do 28.02.1985 r. w Przedsiębiorstwie (...) w B. (prawomocny wyrok z 5.02.2018 r.).

W aktach sprawy III U 117/17 znajdują się między innymi: umowa na prowadzenie na warunkach zlecenia punktu sprzedaży detalicznej z 16.07.1983 r. (k.25-29 akt III U 117/17). Z dokumentu tego, którego rzetelność nie budzi wątpliwości i pozwany tego nie kwestionował, wynika w szczególności, iż wnioskodawca R. G. oraz W. C. na podstawie tej umowy agencyjnej, w okresie od 16.07.1983 r. do 28.02.1985 r. świadczyli pracę w Punkcie Sprzedaży Detalicznej w S. (...) w B.. W umowie zawarty jest zapis (§ 11 pkt 2 i 3), że z tytułu pracy wykonywanej na podstawie tej umowy agencji są objęci obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, a składki odprowadza do ZUS i je rozlicza zleceniodawca. Ponadto do akt III U 117/17 W. C. dołączył pismo z 23 maja 2003 r. Przedsiębiorstwa (...)w B. (k.5), z którego wynika, że w okresie obowiązywania tej umowy agencyjnej była odprowadzana „składka na ZUS” co miesiąc, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Dołączono również dokumenty dotyczące kosztów finansowych ponoszonych przez agentów w latach 1984 i 1985, kalkulacje finansowe za te lata oraz korespondencję pomiędzy stronami umowy dotyczącą zasad współpracy i zmiany warunków (k. 32-43). Z kalkulacji tych wynika wysokość procentowa składki oraz podstawa jej naliczenia od dwóch agentów.

Okoliczność opłacania składek na ubezpieczenia społeczne potwierdziła świadek I. S., która pracowała w (...) w dziale finansowym, a której podpisy widnieją na przedłożonych dokumentach finansowych (zeznania k. 78-79 akt III U

117/17). Świadek stanowczo stwierdziła, że nie było sytuacji, by składki na ubezpieczenia społeczne były zwracane, z uwagi na nieosiągnięcie przez agenta określonego minimalnego dochodu.

Prawomocny wyrok tut. Sądu z 17.01.2019 r. w sprawie III U 973/18 przesądził o uznaniu spornego okresu jako składkowy, nie rozstrzygnął natomiast o podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za ten okres.

Na okoliczność podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w okresie od 16.07.1983 r. do 28.02.1985 r., Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i finansów. Powołując się na obowiązujące w spornym okresie przepisy, biegła wskazała, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne nie mogła być wówczas niższa od kwoty najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej i nie mogła przekraczać pięciokrotnej kwoty najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej. W całym spornym okresie najniższe wynagrodzenie wynosiło(...)miesięcznie, a jego pięciokrotność to (...). miesięcznie.

W świadectwie pracy odwołującego się wskazano ostatnio otrzymywane wynagrodzenie (...)miesięcznie, a z kalkulacji finansowych wynika, że w 1983 r. planowane wynagrodzenie wynosiło (...), a składka ZUS była liczona od (...)na jednego agenta. Ponieważ kalkulacja finansowa jest jedynie prognozą, wynagrodzenie nie stanowi o podstawie wymiaru składek, a więc brak było dowodów na wysokość rzeczywiście opłacanej składki, biegła wyliczyła wysokość kapitału początkowego przyjmując w spornym okresie najniższe wynagrodzenie w gospodarce uspołecznionej. Z tytułu zatrudnienia w (...)w B. sklep w S. w 1983 r. wyniosło ono (...), w 1984 r. -(...). i w 1985 r. – (...) Po uwzględnieniu tych wynagrodzeń kapitał początkowy wyniósł (...)Najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyliczony został z lat 1981-1990 i wyniósł 109,86% (opinia k.26-31 akt).

Opinia biegłej była kwestionowana przez R. G., który twierdził, że składki w spornym okresie odprowadzał od najwyższej podstawy wymiaru wówczas obowiązującej. Poza dowodami przedstawionymi w sprawie III U 973/18 nie wskazał innych. Natomiast organ rentowy wskazywał jedynie na omyłkę rachunkową, nie kwestionując merytorycznej strony opinii. Omyłka nie miała w ocenie Sądu wpływu na prawidłowe wyliczenie wartości kapitału początkowego.

Sąd zważył, co następuje:

Stosownie do art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.) zasadą jest, że podstawę wymiaru emerytury stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne. Wynagrodzenie uwzględnianie w podstawie wymiaru emerytury nie może zatem budzić wątpliwości co do jego wysokości i faktycznej wypłaty. W sprawie III U 973/18 Sąd uznał, że sporny okres zatrudnienia wnioskodawcy jest okresem składkowym, a w związku z tym, nie mogło to skutkować pozostawieniem zerowej stawki wynagrodzenia przy obliczaniu podstawy wymiaru za te lata. Do podstawy wymiaru emerytury Sąd przyjął najniższe wynagrodzenie w gospodarce uspołecznionej wówczas obowiązujące, stosownie do treści art. 15 ust. 2a cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z treścią tego przepisu, jeżeli nie można za dany okres ustalić podstawy wymiaru składek do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Wprawdzie przepis ten dotyczy wyłącznie pracowników, nie mniej możliwość uwzględnienia w podstawie wymiaru emerytury najniższego wynagrodzenia wynika ze szczególnych uregulowań, określonych przepisami dotyczącymi ubezpieczeń społecznych osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej, czyli ustawą z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (w brzmieniu obowiązującym w okresie trwania umowy – Dz.U. Nr 45, poz. 232 ze zm.). Przepis art. 7 i art. 38 pkt 2 tej ustawy zawiera upoważnienie dla Rady Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru świadczeń i obowiązku ubezpieczenia (tak Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z 14.02.2018 r. sygn. III AUa 541/17). Za okresy te wystawione zostały zaświadczenia o pracy (na druku świadectwa pracy). W sytuacji więc, kiedy dla objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu umowy zlecenia, czy umowy agencyjnej, konieczne było uzyskanie minimalnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w celu objęcia tym ubezpieczeniem,

należy przyjąć, że wnioskodawca taką podstawę wymiaru składek osiągnął. I taka podstawa wymiaru składek została przyjęta do wyliczenia wysokości kapitału początkowego, wobec braku dowodów na faktycznie wyższy dochód. Jest to zgodne z § 3a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31.12.1975 r. w sprawie wykonania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz.U. Nr 46, poz. 250 z późn.zm., ostatnia Dz.U. z 1982 r., poz. 102), który stanowi: jeżeli czas pracy określony w umowie odpowiada co najmniej pełnemu wymiarowi czasu pracy obowiązującego pracowników jednostki gospodarki uspołecznionej, która zawarła umowę, podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie ustalona stosownie do § 2 i § 3 ust. 1 nie może być niższa od kwoty najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej.

Zgodnie z § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U z 2011 r. Nr 237, poz. 1412 ze zm.) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Przedłożone przez odwołującego się dokumenty nie wskazywały wprost wysokości przychodu, od którego odprowadzono składki na ubezpieczenie społeczne w trakcie zawartej umowy agencyjnej, w związku z czym nie było możliwe ustalenie rzeczywistej wysokości podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne za sporny okres. Nie budzi jednak wątpliwości, że sporny okres został zaliczony do stażu pracy wnioskodawcy, jako okres składkowy, a więc zasadne jest przyjęcie, iż nie mogły być one niższe niż wyliczyła biegła w swej opinii.

W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w § 22 rozporządzenia dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 02 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239). Pomimo braku wskazanych powyżej ograniczeń dowodowych w postępowaniu sądowym z zakresu ubezpieczeń społecznych nie można wysokości zarobków stanowiących podstawę do wyliczenia składek na ubezpieczenie społeczne ustalać w sposób hipotetyczny, oparty jedynie na domniemaniach. Przy obliczaniu wysokości podstawy świadczenia, zgodnie z przepisami ustawy o rentach i emeryturach z FUS, bierze się pod uwagę dokładnie ustaloną wartość - wysokość uzyskiwanego wynagrodzenia w określonym czasie. Zgodnie zaś ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 9 stycznia 1998 r., II UKN 440/97 (OSNP 1998/22/667) zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych. Zgodnie z trafnym poglądem wyrażonym przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z 20 czerwca 2007 r., III AUa 482/07 (OSA 2009/1/1) przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Dlatego brak było podstaw do uwzględnienia żądania R. G. i wyliczenia podstawy wymiaru składek w wyższej niż przyjęto wysokości.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono, jak w punkcie 1 wyroku, a na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w punkcie 2 wyroku.

SSO Danuta Poniatowska